

STRESZCZENIE

Przedmiotem niniejszej rozprawy doktorskiej jest edukacja nieformalna rodziców w procesie poradnictwa logopedycznego – zróżnicowany, złożony i indywidualny proces uczenia się, dziejący się poza formalnymi strukturami edukacji. W pracy przeplata się wiedza z zakresu andragogiki, poradnictwa oraz logopedii: andragogika dostarcza ram teoretycznych do rozumienia, w jaki sposób uczą się rodzice; poradnictwo podkreśla znaczenie relacji pomocowej; logopedia wnosi wiedzę specjalistyczną dotyczącą zaburzeń komunikacji oraz metod terapeutycznych. W gabinecie logopedycznym te trzy perspektywy się spotykają, tworząc złożoną rzeczywistość, w której rodzic staje się uczestnikiem procesu edukacyjnego poszukującym porady w krytycznym momencie swojego życia. Edukacja rodziców ma kluczowe znaczenie dla skuteczności terapii dziecka oraz rozwoju kompetencji rodziców jako aktywnych współuczestników terapii.

Celem pracy było dokonanie opisowej charakterystyki procesu edukacji nieformalnej rodziców korzystających z poradnictwa logopedycznego, identyfikacja ich potrzeb i oczekiwań oraz poznanie doświadczeń związanych z korzystaniem z porad logopedycznych. Dysertacja opiera się na jakościowym podejściu badawczym, wykorzystującym wywiady narracyjne z dwiętnastoma rodzicami dzieci wymagających pomocy logopedycznej. Zgromadzony materiał empiryczny został poddany analizie, co pozwoliło na poznanie indywidualnie przeżywanych emocji, strategii radzenia sobie oraz dynamiki edukacji rodziców w obliczu trudności komunikacyjnych ich dzieci.

Rozprawa składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów, zakończenia oraz bibliografii. Pierwszy rozdział obejmuje teoretyczne podstawy edukacji dorosłych w kontekście współczesnych wyzwań społeczno-kulturowych. Przedstawiłam w nim koncepcję uczenia się biograficznego i transformatywnego, które stanowią fundament rozumienia procesów edukacyjnych rodziców. Drugi rozdział dotyczy poradnictwa jako formy wsparcia człowieka w świecie nieograniczonych możliwości, ale także jako obszaru edukacji nieformalnej osób dorosłych. Trzeci rozdział zawiera przegląd literatury polsko- i anglojęzycznej na temat poradnictwa logopedycznego oraz opis specyfiki tego obszaru, z wyraźnym zaznaczeniem roli rodzica w poradnictwie logopedycznym. Czwarty rozdział zawiera opis metodologicznych podstaw badań własnych oraz charakterystykę uczestników i uczestniczek badania. Piąty i szósty rozdział zawierają analizę przeprowadzonych badań, ukazując dynamikę, wielowymiarowość i ewolucję procesu uczenia się rodziców w obliczu kryzysu, jakim jest trudność z komunikowaniem się ich dziecka. Rozprawę zamyka zakończenie, w którym dzielę

się refleksjami badawczymi i podsumowuję podjęte badania, podkreślając potrzebę zmiany podejścia w terapii logopedycznej poprzez uznanie rodzica za partnera i współtwórcę procesu terapeutycznego, a nie jedynie biernego obserwatora czy wykonawcę zaleceń.

Mam nadzieję, że wyniki niniejszych badań przyczynią się do rozwoju praktyki logopedycznej oraz zwiększenia świadomości znaczenia edukacji nieformalnej rodziców w procesie terapii dzieci z trudnościami komunikacyjnymi. Rozprawa wypełnia także lukę badawczą w logopedii, łącząc perspektywę pedagogiczną z logopedyczną i wskazując na edukacyjny wymiar poradnictwa specjalistycznego.

Słowa kluczowe: edukacja nieformalna rodziców, uczenie się rodziców, poradnictwo logopedyczne, uczenie się biograficzne, uczenie się transformatywne, terapia logopedyczna, rodzicielstwo w kryzysie